

בס"ד

מהדורה סוכות תשפ"ז

חלק א'

"זמן שמחתינו" - שמחה זה חשוב - "תחת אשר לא עבדת...בשמחה"
אבל למה עד כדי כך ???

הקושיא הידועה - כ' בתוה"ק "תחת אשר לא עבדת את ד' אלוקיך בשמחה ובטוב לבב מרב כל. ואח"כ מפרט את העונש: ועבדת את איביך אשר ישלחנו ד' בך ברעב ובצמא ובצער ובחסר כל ונתן על פרץ על צנאך עד השמידו אתך", ועוד קללות רח"ל. ועולם תמהים מאי כולי האי? על מה חרון אף שכזה? הרי סוף סוף עבדת גם אם לא בשמחה? אם כלל ישראל יקיים את כל התורה כולה גם אם זה לא בשמחה - למה מגיע לו כל העונשים האלו כולל חורבן וגלות?

ונראה לחזק את הקושיא עוד יותר:

(א) הרי תוס' כבר שאלו על כמה גמרות שמביאות מימרא "לא אבדה הארץ אלא על..." - שבמקומות שונים שבש"ס מובאת סיבה אחרת לחורבן ותירצו י"ל דזה וזה גרם עכת"ד. ולמה תוס' לא הקשו מהפסוק המפורש הזה "תחת אשר לא עבדת..." , הרי התורה בעצמה מביאה את זה בתור סיבת החורבן?
(ב) וגם צ"ב למה התורה עצמה שם בהמשך הפרק אחרי כן מביאה סיבה אחרת: אם לא תשמר לעשות את כל דברי התורה הזאת הכתבים בספר הזה ליראה את השם הנכבד והנורא הזה את ד' אלקיך?
(ג) ואם שניהן גרמו - למה לא מביאה אותן ביחד שניהן - הסיבות לכל הקללות?
(ד) וגם אם בסופו של דבר מביאה את שניהן בתור סיבה, למה מקדימה דווקא את השמחה לשמירת כל המצות ויראה, לכאורה הסדר אמור היה להיות הפוך?

שמעתי מגדולי המחנכים שמבארים כך:

ידועים דברי הגר"מ פיינשטיין שתמה בזמנו למה ליהודים שבאו לאמריקה ומסרו נפשם על שמירת שבת, הילדים שלהם יצאו בדרך כלל או שומרי תו"מ כאבותם או להיפך דווקא מתבוללים ואנטישמים גדולים, למה קרה הקיטוב הזה?
הוא חקר ומצא: שאמנם האבות עשו כעיקרון אותו דבר - שמרו את השבת במסירות נפש ממש שכל יום א' היו צריכים מחמת זה לחפש עבודה חדשה, ברם ההבדל הדרמטי היה נעוץ באיזו צורה ההורים הציגו את עבודת ד' הזו בתוך ביתם ובאיזו אווירה ומצב רוח: אם אבא מסר נפש על השבת ופוטר מחמת זה כל ע"ש, ובתוך ביתו היה נאנח מהקושי של הניסיון, שהנה שוב פוטר ומי יודע האם ימצא עבודה ביום א' - שאמנם הקושי הזה היה אמתי - הילדים שלו חיו והרגישו כל שבוע שלחיות כיהודי זה קשה ומר, וממילא חיפשו לברוח מן היהדות ככל שרחוק יותר!
ולהיפך אם אבא אחרי המסירות נפש שלו הרגיש, והעיקר הראה והפגין בביתו את השמחה, את הרגשה הזאת שהוא הרי עושה דבר עצום ומוסר נפש למען בורא הכל ית', ולפום צערא אגרא, ו"אין אדם שומע לי ומפסיד" - כל זה בעוה"ז אבל לעוה"ב....!
כלומר לחיות כיהודי זה אומר להיות מאושר גם בעוה"ז - אז ילדיו ברצון המשיכו בדרך אביהם!

ע"פ זה יש לבאר את כל התמי'הות דלעיל: נראה שלמרות שהתורה נוקטת את חוסר השמחה בתור סיבה לכל הקללות והחורבן המבואר שם בפרשה, עם כל זה **מכל הקושיות דלעיל משמע ונראה די מוכרח שזה אמנם סיבה, אבל סיבה באיזשהו רובד אחר, שלא מהווה סיבה ישירה ממש כי אין די בחומרתה כקושי'ה בסברה הרי העונש לא בהתאם לחומרת העבירה, ולכן היא גם לא "מתנגשת" עם הסיבות האחרות של חורבן כקושי'ה מהתוס' ומהתורה עצמה, ומה שהתורה הקדימה אותה לפני אי שמירת המצות והיראה, משמע שהיא גם קודמת כסיבה יותר עמוקה להם.**

וההסבר הוא - הן הן הדברים - יש כאן דבר עמוק, התורה בהתייחסותה לחוסר שמחה, גילתה לנו בזה לא את העבירה עצמה שגרמה לחורבן, כי חוסר שמחה בעבודת ד' זה עצמו לבדו אה"נ אינו מהווה סיבה לכל הקללות המובאות שם ולחורבן! אך התורה אומרת אמנם על מה בפועל אבדה הארץ - על ... ביטול תורה, ג' חמורות, שנאת חנם וכו', אבל מה הי'ה השורש והסיבה שהידרדרו לעבירות כה חמורות? - תחת אשר לא עבדת בשמחה! ולמה???

כי אם לא הרגשת והראית לילדיך את האושר שבחיים של עבודת ד' - בזה גופא דחפת והדחת אותם לסור מדרך ד'!!!

ויתרה מכך: זה נוגע לא רק לחינוך הדור החדש אלא קודם כל לחינוך העצמי של כל אחד ואחד מאיתנו!!!

כאשר אדם עומד בניסיון אפילו הכי קטן שי'הי וכ"ש בניסיון גדול ז"א שהוא מתגבר על הדחפים הפנימיים או/ו על המידות שלו למען הקב"ה - השכר שלו בגן עדן ועוה"ב ומצוי גם פירות בעוה"ז - מובטחים!

אך **הבעי'ה הגדולה היא, שעל המקום, מיד אחרי ההתגברות - איזה טעם נשאר לו, מה הוא מרגיש?** הוא הרי רצה או לא רצה משהו והתגבר על הרצון שלו - ויתר ולא מילא את רצונו - **הרגשה שלו ממילא אם הוא לא יעבוד על זה - זו הרגשה מסוימת של הפסד ומרירות!** כי כל אדם (לפחות ברגש ו/או בנפש הבהמית שלו) נהנה ממילוי הרצונות שלו ומצטער על אי מילוי.

ניקח לדוגמה סיפור ידוע על גבאי קהילה שלבסוף נכנע ללחץ אשתו והסכים לגנוב את הכספים שהיו מיועדים להגר"א, **הרי בפעם הראשונה הוא עמד בניסיון ולא נגע בכסף, אלא ש"שכרו על המקום" הי'ה בכי ילדים רעבים ודמעות האשה, והסוף ידוע...**

קיבלתי מרבתי שכאשר אצל אדם מתנגשים רגש ושכל - (כמעט) תמיד יד השכל על התחתונה!

לכן מבואר בגמ' מפורשות ("חדאי נפשי, חדאי נפשי וגו'" ואכמ"ל) ובספרי מוסר **שיש עבודת ד' חשובה עד מאוד: מיד אחרי עשיית המצוה או פרישה מן העבירה - להשיב אל הלב** (כאן פי' גם ממש להחזיר - כי הקב"ה הפקיע את הרגשה הטבעית הזאת שלא תימצא ממילא, בדיוק כמו שהוא הפקיע את יראת ד' שהייתה אמורה להיות ממילא, הן הופקעו בשביל שאדם יעבוד עליהם), שהואיל ועמדת בניסיון - הרווחת רווח עצום ונצחי (ופעמים גם פירות בעוה"ז) ובטח שלא הפסדת מעוה"ז שלך כלום כי חוק בבריאה שהנאה מאיסור או כסף גזול היו מוציאים ממך!

ולעשות לעצמו חגיגה ושמחה מהדבר הזה (ראוי גם לקנות לעצמו איזה פרס אפילו קטן)!
ואז בניסיון הבא - יהי לך יותר קל בס"ד, כי כנגד רגש תאווני יעמוד גם רגש של שמחה מעמידה בניסיון שחוית!
אבל אם לא תעשה את העבודה הזו - הרגש השלילי של הפסד תאוה / רצון עלול להצטבר מפעם לפעם ולשבור אותך ח"ו!

נחזור לדוגמה שלנו: תחילת המפלה של אותו גבאי שגנב מהגר"א הייתה שאחרי שכן עמד בניסיון בפעם הראשונה וקיבל "פידבק" שלילי מאשתו ובכי ילדיו הרעבים - היה חייב לחגוג לעצמו את העובדה שעמד בניסיון קשה ולצייר לעצמו מה הוא הרוויח בכך שלא נכשל, ושם כן היה נכשל - לא היה מרוויח כלום אלא רק מפסיד ובגדול, כמו שקרה בסוף שילדיו הצטרכו לבכות על אבא שנפטר באיסורים ל"ע.

ואז, אם היה עושה את החיוב הזה, יצה"ר בטח לא היה מוותר! אלא היה בא אליו בתור "פרומר" ואומר לו: "לאן הדרדרת! במה אתה מתגאה? - במה שלא גנבת מהגר"א ???!"
אין לך מה לחגוג! להיפך - בוש ותתאבל, ותבכה על הה"א שלך לגנוב !!!!"
עד"כ דברי יצה"ר, בשביל להכשילו בפעם הבאה, רצה שמכל הניסיון הזה, הוא יצא אך ורק בעוגמת נפש בין מבחוץ בין מבפנים!

- והוא היה חייב לענות לו ולעצמו: "אני לא מתגאה אלא שש ושמח בכך שעמדתי בניסיון שאה"נ קשה בשבילי מחמת דוחקי שלא נכנעתי ללחץ בני ביתי! וזה חיוב גמור שלי לחגוג ולשמוח בזה בשביל שבפעם הבאה אתה לא תצליח להכשיל אותי כי נשאר לי טעם נפלא ממעשי וזה יעזור לי בע"ה לעמוד בניסיון הבא!"

לכן בעלי המוסר שבדורנו מלמדים כך:
אדם שרוצה להשתנות, חייב לבחור לעצמו עניין מהותי - הדבר שהכי משפיע עליו, הורס אותו או מרומם אותו. באותו עניין עליו לקבל קבלה אחת בלבד: דבר שמצד אחד אינו קשה, כך שיצליח לעמוד בו ברוב הפעמים, ומצד שני יש בו אתגר מסוים - שאם לא כן, אין זו "עבודה", ואף סיפוק לא יפיק ממנה. במקרה של צורך עליו גם לעדכן את הקבלה במשך שנה.

עליו להשתדל לקיים בקביעות את הדבר שבחר. **וחשוב מאוד וממש קריטי: שימצא אצל עצמו דווקא את רוב ההצלחות, ישמח בהן ויעריך אותן, כדי לקשור את אותה "עבודה" ברגש חיובי. וזה מה שבע"ה יסייע בידו לעמוד בניסיונות, שהרי כאשר הרגש והשכל נלחמים זה בזה, המנצח כמעט בוודאי הוא הרגש. ממילא אין ברירה: חייבים לקשור את ההתגברות ברגש חיובי. וכיצד? כפי שלימדונו לעיל - למצוא אצל עצמו את רוב ההצלחות ולהתייחס קודם כל דווקא אליהן ולא אל הכשלונות!**

מה הקשר בין מועד סוכות ל"עבודה" הזאת - נראה בחלק ב' בע"ה בל"נ יהיה רצון שנזכה להתחיל בעבודה החשובה הזאת במועדים ונמשיך אותה כל השנה וזה גם יקל עלינו ועל בני בתינו לעשות רצון הקב"ה!

ע"מ לקבל עדכונים וחיזוקים באימייל שלחו מייל ל: kelim_lhazlacha+subscribe@googlegroups.com

ע"מ להתנתק מרשימת התפוצה: kelim_lhazlacha+unsubscribe@googlegroups.com

הערות ותיקונים יתקבלו בשמחה לאימייל kelim.lhazlacha@gmail.com

